

ኣብ ምክልኻልን ምቁፅፃርን ኣሰኻ በለስ /ኩቸኔል/ ዝሰርሑ ዘለዉ ስራሕቲ

ብርሃነ ሰማ 07-24-17

በለስ ንወዲሰብ፣ ንእንስሳት ቀረብ፣ ንስነ-ሂወታዊ ዕቀባ ሓመድን ማይን፣ ንሓፁር፣ ንቀለብ ንህቢ፣ ንፍልፍል ኣቶት፣ ወዘተ ብምኳን ኣብ ምልዋጥ መነባብሮ ሕ/ሰብን ምርግጋፅ ምግቢ ውሕስናን ዓብይ ተራ ዝፃወት ዘሎ ተክሊ እዩ። ብተወሳኪ እውን እዚ ተክሊ ኣብ ውሑድ ጠሊ፣ ትሑት ልሙዕነት ሓመድን ብዙሕ ክንክን ከይተገበረሉ ምህርቲ ዝህብ እዩ። ይኹን እንበር ኣብዚ ሕዚ እዋን ብምክንያት ምርምርን ኢንቨስትመንትን ናብ ክልልና ዝኣተወ ኣሰኻ በለስ (ኩቸኔል) ምህርቲን መፍረይይነትን ተኸሊ በለስ እናቐነሰን ኣብ ዘባ ደቡብን ደ/ምብራቕን ድማ ዓብይ ሓደጋ እንዳብፀሐን ይርከብ።

እዚ ናይ ኩቸኔል ሓደጋ ንምቕናስን ንምቁፅፃርን መንግስቲን ካልኣት መዳርግቲ ኣካላትን ዓብይ ፃዕርታት እንዳገበሩ ዝርከቡ ኮይኖም ዝተፈላለዩ ናይ ማሕበራዊ ሚዲያታት ብኣንፃሩ ምንም ከምዘይስራሕ ዘሎን ዘይተባህለን መፍትሒ ዘይኾኑ ኣሳባትን

እንዳገለፅካ ሕ/ሰብ ንምድንጋር እንደሰርሑ ይርከቡ። ስለዚ ሕ/ሰብ እቲ ዝስራሕ ዘሎ ስራሕቲን ፃዕርታትን ተረዲኡን እቲ ሓቂ ፈሊጡን ሓጋዛይ ዝኾነ ደገፋት ክገብር ነተሓሳስብ። ዝኾነ ይኹን ውልቀ ሰብ ኮነ ጉጅለ ናይዚ ኣሰኻ ሓደጋ ተረዲኡ ንምክልኻልን ንምቁፅፃርን እጃሙ ክፃወት ዝኸእልን ድልዩትን ተበግሶን ዘለዎ ኣብ ዝኮነ ግዜ ሓቢሩ ክሰርሕ ዝኸእል ምኳኑ ኣቀዲምና እንዳሓበርና መንግስቲ ካብ ዝሰርሑም ዘሎ ስራሕቲ ብውሱን መልክዑ ከምዚ ዝስዕብ ቀሪቡ ኣሎ።

ቢሮ ሕ/ል/ገጠርን ኣብ ዝሓለፉ ዓመታት ናይ ኩቸኔል ሓደጋ ፋኦ /FAO/ ከፅነዖን መበገሲ መፍትሕታት ክቕምጥን ብዘቕመጦ መሰረት ብዝርዝር ተፀኒዑን ስትራቴጂታት ክቕመጡን ተገይሩ እዩ። ካብቶም ፋኦ ዘቕመጦም ስትራቴጂታት ድማ ነፃ ቀጠና (buffer zone) መሰረት ገይርካ ንምስራሕ ንፁር ቦታታት ዘቕመጠ ኮይኑ በዚ ኣንፈት ውን ቢሮ ሕ/ል/ገጠርን እንደሰርሐ ይርከብ። ብተመሳሳሊ ኩቸኔል ምእራይ/ንግዲ እንዳሃለወ በለስ ምልማዕ ከምዘይከኣልን መንግስቲ ናይ ሕ/ሰብ ድልዩትን ዝዓበየ ረብሓ ዘለዎ በለስ ትኩረት ገይሩ ክሰርሕ ብዘቕመጦ ሓበሬታ መሰረት ኩቸኔል ምእራይን ንግድን ጠጠው ክብል ገይሩ እዩ። ይኹን እምበር ዘይሕጋዊ ንግዲ ኩቸኔል ኣብ ውሱን ከባቢታት ብምንባሩ ፅንዓት ብምግባር ስጉምቲ ኣንዳተወሰደ ይርከብ። ናይ ኩቸኔል ጥቕዓት መሰረት ብምግባር 1^ይ ካብ ኩቸኔል ጥቕዓት ነፃ ዝኮነ ናይ ዘባ ምብራቕ ከባቢታት ናይ ምክልኻል ስራሕቲ ምስራሕ፣ 2^ይ ኣብ ነፃ ቀጠና ተባሂሉ ዝተነፀረ ናይ ምብራቕ ከባቢታት ኩቸኔል ምጥፋእ፣ 3^ይ ውሱን ጥቕዓት ኣብ ዘሎዎም ናይ ዘባ ደ/ምብራቕ ከባቢታት እቲ ኣሰኻ ምቁፅፃር፣ 4^ይ ኣብ ናይ ውለቀ ገባር /homestead/ ዘሎ ኣብ ከባቢታት ዘባ ደቡብ ዝርከብ ኣዝዩ ዝተጠቐዐ ድማ እቲ ዝተጠቐዐ በለስ እንዳቆረፀካ ናይ ዳግም ተኸላ ስራሕቲ ምስራሕ ከምኡ ውን 5^ይ ኣብ ናይ ሓባር ቦታታት /inaccessible communal cactus/ ዘሎ ኣብ ከባቢታት ዘባ ደቡብ ዝርከብ ኣዝዩ ዝተጠቐዐ ድማ ናይ ተፈጥሮ

ፀላእቲ /Biological agent/ ምትእትታውን ናይ ዳግም ተኸላ ስራሕቲ ምስራሕ ዝብል እዩ። እዚ ፅንዓት መሰረት ተገይሩ ናይ ሕድሕዱ ዝርዝር መተግበሪ ትልሚ ተዳልይሉ እንዳተሰርሐ ይርከብ።

ብተወሳኺ ውን መንግስቲ ዝለዓለ በጀት መዲቡ ካብ ዩኒቨርሲቲ፣ ምርምርን ቢሮ ሕ/ል/ገጠርን ዝተወከሉ ሙሁራትን ተመራመርትን ናይ ተኸላ በለስን ናይ ሓሰኻ ኩቲኔል መበቆል ኣብ ዝኾነት ሃገረ ሜክሲኮ ከይዶም ኩቲኔል ምክልኻል ዝከአለሎም መንገድታትን በለስ ልምዓት ናብ ዘመናዊ መንገዲ ዝኣትወሉ ኣንፈታትን ከፅንዑን ካብዙይ ተበጊሶም ድማ ከባቢና መሰረት ዝገበረ ስትራተጂታትን መከላኸሊ ሜላታት ከቕምጡን ብምግባር እንዳተሰርሐ ይርከብ።

በዚ መሰረት ሓሰኻ በለስ /ኩቲኔል/ ኣብ ዝኣተወለን ከባቢታት ብዝተዋደደ መልክዑ ብስሩዕን ብወፍርን ብምክልኻል ኣብዘሎዎ ደው ምባል፣ ምጥፋእ፣ ናብ ዘይኣተወን ወረዳታት/ከባቢታት ከይኣቱ ምክልኻል፣ ነፃ ቦታ (buffer zone) ብምፍጣርን ካልኣት ስትራተጂታት መሰረት ብምግባር እንዳተሰርሐ ይርከብ። ካብዙይ ብዝዘለለ ድማ ብክልል ደረጃ ናይ ባዕሉ ዝኸኣለ ሰብ ምዖ ኬዝቲም ምክልኻልን ምቁፅፃርን ሓሰኻ በለስ /ኩቲኔል/ ኣጣይቲ ኣብ ስራሕ ይርከብ። ኣብ ዓድና ዝርከቡ ሙሁራት እውን ኣብዚ ናይ ኩቲኔል ኣደጋ ክመራመሩን መፍትሒ ዝብልዎ ከቕርቡን እኹል በጀት ኣዳልዮ ብተደጋጋሚ ግውዒት እንዳቕረበ ፀኒሑ እዩ ሕዚ ውን ይፅውዕ ኣሎ። ዛጊድ እውን ብርክት ዝበሉ መከላኸሊ ዝበልዎም ከሚካላት ተሞኪሮም እዮም። ኩሉ በቢደረጃኡ ዘሎ ፈፃሚ ኣካል እውን እዚ ናይ ኩቲኔል ጥቕዓት ንምክልኻል ካብ ክልል ክሳብ ጣብያታት ናይ ኩቲኔል ምክልኻል ቴክኒካልን ስትራገንግን ኮሚቴን ተጣይቨን ናብ ስራሕ ምእታው ተፈቲኑ እዩ። ካብ ክልል ክሳብ ጣብያታት በቢደረጃኡ ዋዕላታት፣ ስልጠናታትን ኣስተምህሮታትን እንዳተወሃቡ ይርከቡ። ናይዚ ሓሰኻ ኩቲኔል ስነ ሂወት፣ መጋፋሕቲ መንገድታት፣ መከላኸሊ ሜላታትን ካልኣት ክግበሩ ዝግበኦም ተግባራትን ብበረርቲ ፅሑፋትን ፖስተራትን ግንዛብ ንምዕባይ ይስራሕ ዘሎ እዩ። ምጥፋሕ ኩቲኔል ንምክልኻል ውን ስርዓት ኳራንቲን ብምትእትታው ገልፅን ፍረን በለስ ዝውውር ቁፅፅር ምግባር ዝስረሐሉ ዘሎ እዩ። ኣብ ውሱን ኩቲኔል ጥቕዓት ዘለወንን ዘይብለንን ወረዳታት ውን 62 ስካውት /Pest scout/ ተቆይሮም እንዳሰርሑ ይርከቡ። በለስ ካብ ዘለዎ ድሑር ኣለማምዓ ንምውፃእ፣ መፍረይነቱ ንምውሳኽን ኩቲኔል ንምክልኻልን ዝሕግዝ ናይ 10 ዓመት ስትራተጂክ ትልሚ ካብ ዓሌታት ምምራፅ ክሳብ ዕዳጋን ኣግሮ ፕሮሰሲንግን ዘካተተ ክዳሎ ተገይሩ ኣሎ። በለስ ናብ ዘመናዊ ኣለማምዓ ክኣቱ ብምግባር ኩቲኔል ብምክልኻል ከምዝክኣል ኣብተን ብኩቲኔል ዝተጠቐዓ ከባቢታት ማእከል ብምግባር ህዝቢ ክመሃረሎም ናይ በለስ መርኣያታት ፋርም /Demonstration farm/ ከምኡ ውን መባዝሒ ምሩፃት ዓሌት በለስ ክህልዉ ኣብ ወረዳታት ክ/ኣውላዕሎ፣ ራ/ዓዘቦ፣ ሕ/ወጀራትን ካልኣትን ንምስራሕ ድማ ተጀሚሩ ኣሎ። ብጣዕሚ ኣብ ዝተጠቐዑ ከባቢታት ንዳግመ ተኸላ /cactus rehabilitation/ ንምክያድ ዝሕግዙ ምሩፃት ዓሌት በለስ ናይ ምፍላይ ስራሕቲ ዓዲ ግራት ዩኒቨርሲቲ እንዳሰርሐ ይርከብ። ብኩቲኔል ዝተጠቐፀ ገልዲ በለስ ናብ ጥቕሚ ክውዕል ቀለብ እንሰሳን /Feed block/ ኮምፖስትን ንምድላው ምስ ዝተፈላለዉ ገበርቲ ሰናይ ብምትእስሳር ናይ ምርምር ስራሕቲ ክግበረሉ ይስራሕ ኣሎ። ብሉፃት ተሞክሮታት ልምዓት በለስን ምክልኻልን ምቁፅፃርን ሓሰኻ ኩቲኔልን ምፍላይ ዝፍተን ዘሎ ኮይኑ እዚኦም መርኣያታት ክኾኑ እንዳተወደቡን እንዳተተንተኑን ክጋፍሑ ዝስረሐሎም ዘለዉ እዮም።

ሓደ ግልፂ ክኸውን ዘለዎ ነገር ግን ኩቲኔል ብምንታይ ኢና ክነጥፈኡ ወይ ክንቆፃፀር ንክእል? ናይማን ንኩቲኔል ዝቐትል ኬሚካል ተሳኢኑ ድዩ? ንፁር ዝኾኑ መከላኸሊ/መቆፃፀሪ ሜላታት ኣለዉናዶ? እስካብ ሕዚ ብመቐለ ዩኒቨርሲቲን ካልኣትን ዝተረኸቡ መከላኸሊ ኬሚካላት የለዉን ድዮም? ዝብሉ ሕቶታት ክምለሱን ግልፂ ክኾኑን ዘለዎም እዮም። እዚኦም ንምፍላጥ መጀመርታ

ግና ኩቸኔል ዝጋፈሐሎም መንገድታት ምፍላጥ የድሊ። ካብዚኦቶም እውን ኩቸኔል ኣብ ብርኪ /Stage/ ተመምቲ (crawlers) እዋን ኣብ እዋን ሙቕት ብዓርሱ ናብ ላዕላዎይ ክፋል ልመዕ ገልጺ እቲ በለስ፣ ብንፋስ እስካብ 60 ሜትር ይኸይድ፣ ብእንስሳ ፀጉሪ/ቆርቦት ተጣቢቁ፣ ብወዲሰብ ብኸዳኑን ፀጉሩን ከምኡ እውን ብኩቸኔል ዝተጠቐዐ በለስ ምንኸኻእ ምስ ዘለዎም መሳርሒታት መቁረጺ፣ መጓጓዣ፣ ወዘተ ይጋፋሉ። ካብዚኦም ውን እቲ ዝዓበየ መጋፍሒ ዘሎ ወዲሰብ እዩ። እቲ ሓሰኻ ብዓይኒ ንምክዳዮም ኣፀገምቲ ኣብ ዝኾኑ እዋን ለመምቲ /ተጓጓዣቲ/ (crawlers) እዋን ስለዝጋፋሉ ድማ ዝኸፍኦ ይገብር።

እዚ ኣብ ግምት ብምእታው እንጥቀመሎም ዘለና ሜላታት ከምዚ ዝስዕብ ቀሪቡ ኣሎ።

1. ብምቁራፅን ምፅራይን (Mechanical and Sanitation control):- በቲ ሓሰኻ ኣዝዩ ዝተጠቐዐ ገልጺ፣ ፍረ ወይ ጉንዲ በለስ ብጥንቃቄ ካብ ስሩ ብምቁራፅ ንዕኡ ኣብ ዝተዳለወ ጉድጋድ ምቕባር /ምቅፃል/ ብፍላይ ኣብ ውሱን ጥቕዓት ዘለዎ ከባቢ እቲ ውሱን ዝተጠቐዐ ኣጥፊእኻ ዝቲ ዝዓበየ ንምድሓንን ሙሉእ ንሙሉእ ኣብ ዝተጠቐዐ ድማ ናይ ዳግመ ተኸላ ስራሕቲ ንምክያድን ብስፍሓት ዝስረሐሉ ዘሎ እዩ። እቲ ዘሎ ፅዑቕ በለስ ውን መስመራት ብምውፃእን ብምፅራይን ንክትትል ፈተሽን ድልዊ ምግባር ዝዓለመ እዩ።
2. ባህላዊ ምክልኻል (Cultural control):- ናይ ክንክን ፈተሽን ስራሕቲ እንዳካየድካ ግቡእ ዘመናዊ ኣለማምዓ በለስ ብምትእትታውን ጉድኣት ናይቲ ሓሰኻ እንዳቀነስካ በለስ ምልማዕ ዝከኣለሉ መንገዲ ምፍጣር ዝዓለመ እዩ። ነዙይ ውን ናይ በለስ መበገሲ ፓኬጅ ተዳልዩ ምስራሕ ዝጅመረሉ ዘሎ እዩ። በለስ ከም ካልኣት ፍራምረ ብስሩዕ ናይ ክንክንን ክትትልን ስራሕ ምስራሕ እዩ።
3. ኬሚካል ብምጥቃም ምክልኻል (Chemical control):- ፈተነ መሰረት ዝገበረን ጥንቓቕን ብዝተመልኦን ኣብ ከባቢ ብኸለት ብዘየስዕብን መንገዲ ከሚካልን ባህላውን ሜላ ምክልኻል ብምውዳድ ምክልኻል ዝዓለመ እዩ። ብርክት ዝበሉ ኬሚካላት ብክልል ቴክኒካል ኮሚቴ ኣተሓባባርነት ተፈቲኖም እዮም ብደረጃ ብቕዓቶም /evaluated based on cochineal mortality, presence of alive cochineal in single/colony, re-infestation and phototoxic effect on the plant/ ውን ስርርዕ ተገይርሎም እዩ። በዙይ መሰረት ውን ካብ ዝቐረቡ ዝተፈላለዩ ኬሚካላት ብተነፃፃሪ ካብ ዝሓሹ ክሎዘር ምስ ስቲከር ሓዊስካ /Closer 240 SC + sticker/ ከምኡ እውን ፈሳሲ ሳሙናን ጨውን /salt and soap/ መንግስቲ ብሚልዮናት ዓዲጉ ኣብ ጥቕሚ ዝውዕሉ ዘለዉ ኣዮም። ካልኣታት ውን ከከም ደረጃኡ እንዳረከኻ ምጥቃም ይከኣል እዩ። ኣብዙይ ክፍለጥ ዘለዎ ግና ንሓሰኻ ኩቸኔል ዝቐትል ናይ ኬሚካል ፀገም ኣይኮነን። እቲ ሓሰኻ ኣሽንጓይዶ ፀረ ባልዕ ኬሚካል ሳሙናን ጨውን እንዳቐተሎ ዘሎ እዩ። እቲ ዓብዩ ፀገም ግና ኣብ ትግራይ ዘሎ በለስ ኣዝዩ ነዊሕ፣ ፅዑቕ፣ ብመስመር ዘይተተኸለን ብርክት ዝበለ ድማ ኣብ ፀድፍታት/ገደላት ከባብን ዝርከብ ብምኳኑ ብኬሚካል ንምንፃግ ኣፀጋሚ ብምኳኑ እዩ። ናይቲ ገልጺ ተፈጥራዊ ባህሪ ዝተዓፀፈ ብምኳኑ ድማ ተደጋጋሚ ዋላ እንተተነፃፀ እቲ ሓሰኻ ኣብ ንኡሽተይ ቦታ ተፀጊዑ ፀኒሑ ወይ ካብ ኣብ ጥቕሚ ዘሎ በለስ ግዜ እንተይወሰደ እንደገና ተራቢሑ ዳግም ስለዘጥቀዖ እዩ። ብተደጋጋሚ በቢግዚኡ ኬሚካል ምግባር ስለዘድልን ኣድካሚ ብምኳኑን ብርክት ዝበለ በዓል ሞያን ገባርን እስካብ መወዳእታ እንዳገበርካ ኣብ ምክልኻል ፀገም ስለዘሎ እዩ። ካልኣት ፀረ ባልዓት እውን ምስ ንህቢ ተገባእቲ ስለዝኾኑን ንቐለብ እንስሳ ምውዳል ስለዘፀገማን ተመሪፅቲ ኣይኮነን። ብተወሳኺ እውን ተበግሕነት፣ ምክልኻል ሽፋን፣ ዝሓቶ ጉልበትን ካልኣት ምኽንያታትን ኣዋፃኣይነቱ ትሑት ስለዝገብርን እዩ።

እዚ ከምዘሎ ኮይኑ ግና ሕዚ ውን ብፍላይ ውሱን ጥቕዓት ኣብ ዘለዎም ከባቢታት እንዳተጠቐምናሉ ዘለና እዩ። መንግስቲ እውን ዝኾነ ይኹን ሙሁር ክመራመርን መከላኸሊ ኣለኒ ዝብሎ ኬሚካል ክቕርብን በሪ ክፍቲ ምኳኑ ይገልፅ። ሃፍቲ ተኸሊ በለስ ንምድሓን ድማ ሚልዮናት ንምውፃእ ድልው እዩ ሕዚ ውን እንዳውፀአ ዘሎ እዩ።

4. ኩቕኔል ዝፃወሩ ዓሌታት ምትእትታው /Cochineal resistance variety/:- ኣብ ዓዲ ውሽጢ ዘለዉ በለስ ዓሌታት በቲ ሓሰኻ ስለዝጥቅዑ ኩቕኔል ጥቕዓት ዝፃወሩ ዓሌታት ንምትእትታው መቐለ ዩኒቨርስቲ ምስ ዝተፈላለዩ አካላት ፈተሽታትን ምርድዳእን እንዳገበረ ይርከቡ። እዚ ናይ ነዊሕ ትልሚ ኮይኑ ውፅኢታዊ ዝኾነ ዓሌት በለስ እንትርከብ እቲ ዝተኣታቶ ናይ ባዕሉ ኣሉታዊ ሳዕቤን ሒዙ ከይመፅእ ዓብዩ ጥንቃቕ ተገይርሉ ብናይ ሃገርና ስርዓት ኳራንቲንን ካልኣት መስሓትን ዝኸተል ክኸውን እዩ።
5. ናይ ተፈጥሮ ፀላእቲ /Natural enemies/ ምትእልላሽን ምትእትታው:- ካብ ሃገረ ሜክሲኮ ዝተፀንዑን ዝተመረፁን ክልተ ዓሌታት ንምእታው መቐለ ዩኒቨርሲቲ መሓብሐቢ /Green House/ እንዳሰርሐ ዝርከብ ኮይኑ ኣብ ዓዲ ውሽጢ ውን ልዕሊ 4 ዓሌት ተረኺቦም ኣብ ፅንዓት ይርከቡ። እዚ ውን ናይ ነዊሕ ትልሚ ኮይኑ ውፅኢቲ እንዳረኣኻ ካእ ሓደጋ ከየሰዕብ ብጥቡቕ ቁፅፅር ዝፍፀም ይኸውን።

እዞም ናይ ሓፀርቲ እዞን መከላኸሊ ሜላታት ብምጥቃም ኣብዚ ዓመት ናይ ኩቕኔል ምግፋሕ ካብ ከባቢ ናብ ከባቢ ሓዳሽ ጥቕዓት ኣዝዩ ክቕንስ ኪኢሉ እዩ። ብተወሳኺ እስካብ ሕዚ ዘሎ ናይ ኩቕኔል ጥቕዓትን ብናይ ሕ/ሰብ ጉልበት ኣብዚ ዓመት ዝተገበረ ናይ ምክልኻል/ምቕናስ ስራሕቲ ካብዙይ ንታሕቲ ተገሊፁ ኣሎ። ሽፋን በለስን ጥቕዓት ኩቕኔልን በቢወረድኡን ጣብይኡን ነፂርካ ሒዝካን ፈሊጥካን በቢግዚኡ ዘሎ ናይ ሽፋን ለውጢ እንዳፅናዕኻን ምኻድ ንዝግበሩ ናይ ምክልኻልን ምቕፅፃርን ስራሕቲ ሓጋዚ ብምኳኑ ክፅናዕ ተገይሩ እዩ። በዙይ መሰረት እውን እስካብ ሕዚ በቢወረድኡ ብዘሎ መረዳእታ መሰረት 140,229.23 ሄ/ር ብበለስ ዝተሸፈነ ዘሎ ኮይኑ ካብዙይ 64,824.82 ሄ/ር ብኩቕኔል ዝተጠቐዐ እዩ። ኣብዚ ዓመት ልዕሊ 3,000 ሄ/ር ምክልኻል ተካኢሉ ኣሎ። ኣብ 7 ወረዳታት ድማ 17 ጣብያታት ጠቕሊሉን ኣጥፊኡን ይርከባ። ኣብዙይ ልዕሊ 232,085 ጉልበት ብወፍርን ብውልቀን ወፈሩ ኣብ ምክልኻል ተሳቲፉ ኣሎ።

ሕዚ ውን ዝተፈላለዩ ፅንዓታት፣ ኣብ ባይታ ዝሰርሑ ዘለዉ ናይ ምክልኻል ስራሕትን ናይቲ በለስ ተጠቃምን ድልዩታት መሰረት ብምግባር ኣብ ላዕሊ ምስዝተገለፁ ተወሳኺታት እዞም ዝስዕቡ ስትራቴጂታትን ኣንፈታትን ብምሓዝ መንግስቲን ህዝብን ኩቕኔል ንምቕፅፃርን ልምዓት በለስ ንምጥንኻርን እንዳሰርሐ ይርከቡ።

1. ኣብ ብኩቕኔል ዘይተጠቐዑ ከባቢታት

- ኣብ ስነ-ሂወት፣ መጋፋሕቲ መንገድታትን መከላኸሊ ሜላታት ኩቕኔል መሰረት ዝገበረ ሰፊሕ ኣስተምህሮታት፣ ስልጠናታት፣ ዋዕላታትን ካልኣት ናይ ግንዛብ ምዕባይ ስራሕትን ምስራሕ
- በቢወረድኡ ምክልኻልን ምቕፅፃርን ሓሰኻ በለስ /ኩቕኔል/ ኮሚቴ ምጥያሽን ምጥንኻርን
- ባፈር ዞን ምፍላይን ካብኡ ከይሓልፍ ኣጠናኺርካ ምክትታልን
- ስርዓት ኳራንቲን ምትእትታውን ምክትታልን

- ኩሉ በለስ ተጠቃሚ ገባር በለሱ በቢግዚኡ ክፍትሽን እንትረክ ቅልጡፍ ስጉምቲ ክወስድን ንዝምልከቶ ኣካል ክፍልጥን ምግባር
- ፈተሽቲ /ስካውት/ ምቁፃርን ምክትታልን
- ልምዓት በለስ ናብ ዘመናዊ ኣለማምዓ ንምእታው በለስ ሕርሻ /Beles Farm/ ምትእትታው
- ፅዑቕ በለስ ዘለዎም ገባራት ናይ ምፅራይን መፈተሺ መስመራት ምውፃእን ስራሕቲ ምስራሕ

2. ኣብ ውሱን ናይ ኩቲኔል ጥቕዓት ዘለዎም ከባቢታት

- ኩቲኔል ንምክክልኻልን ምቁፃርን ዝሕግዙ መሳርሕታት፣ ኬሚካላትን ካልኣት ኣቅርቦት ምድላው
- ኣብ መከላኸልን መቆፃፀርን ሜላታትን ናይ ምርምር ስራሕቲ ኣጠናኺርካ ምቅፃል
- ኣብ ስነ-ሂወት፣ መጋፋሕቲ መንገድታትን መከላኸሊ ሜላታት ኩቲኔል መሰረት ዝገበረ ሰፊሕ ኣስተምህሮታት፣ ስልጠናታት፣ ዋዕላታትን ካልኣት ናይ ግንዛብ ምዕባይ ስራሕቲን ምስራሕ
- በቢደረጃኡ ምክልኻልን ምቁፃርን ሓሰኻ በለስ /ኩቲኔል/ ኮሚቴ ምጥያሽን ምጥንኻርን
- ኣብ ውልቀ ገባር ዘሎ ዝተጠቐሰ በለስ እንዳቆረፅካ ንቀለብ እንሰሳትን /Feed block/ ንኮምፖስትን /Beles compost/ ክውዕል ብምግባር ዳግመ ተኸላ ምክያድ
- ኩሎም ዓይነት መከላኸሊ ሜላታት ብምጥቃም ኩቲኔል ጥቕዓት እንትረክ ቀልጢፍካ ክጠፍእ ምግባር
- ባፈር ዞን ምፍላይን ካብኡ ክይሓልፍ ኣጠናኺርካ ምክትታልን
- ስርዓት ኳራንቲን ምትእትታውን ምክትታልን
- ኩሉ በለስ ተጠቃሚ ገባር በለሱ በቢግዚኡ ክፍትሽን እንትረክ ቅልጡፍ ስጉምቲ ክወስድን ንዝምልከቶ ኣካል ክፍልጥን ምግባር
- ፈተሽቲ /ስካውት/ ምቁፃርን ምክትታልን
- ልምዓት በለስ ናብ ዘመናዊ ኣለማምዓ ንምእታው በለስ ሕርሻ /Beles Farm/ ምትእትታው

3. ኣብ ኣዝዮም ብኩቲኔል ዝተጠቐሱ ከባቢታት

- በለስ ከምብሓዱሽ ንምትካልን ንምልማዕን ዋዕላታት፣ ስልጠናታትን ኣስተምህሮታትን ብምሃብን ብምርድዳእን ናይ ዳግብ ተኸላ /Beles rehabilitation/ ስራሕቲ ምክያድ
- ኩቲኔል ናይ ምክልኻል ወፍርታት (Public campaigns) ምክያድ
- ኣብ መከላኸልን መቆፃፀርን ሜላታትን ናይ ምርምር ስራሕቲ ኣጠናኺርካ ምቅፃል
- ናይ ተፈጥሮ ፀላእቲ /Biological control/ ካብ ዓዲ ውሽጥን ወፃኢን ምፅናዕን ምትእትታውን
- ኩቲኔል ዝፃወር ዓሌት ምፅናዕን ምትእትታውን
- ብኩቲኔል ዝተጠቐሰ በለስ ብምጉንዳብ /Stumping/ ከምብሓዱሽ ክጥጥዕ ብምግባርን ዳግመ ብኩቲኔል ክይተሓዘ ብምግባርን ዳግመ በለስ ልምዓት ምክያድ

- ኣብ ውልቀ ገባር ዘሎ ዝተጠቐሰ በለስ እንዳቆረፅካ ንቀለብ እንስሳትን /Feed block/ ንኮምፖስትን /Beles compost/ ክውዕል ብምግባር ዳግመ ተኸላ ምክያድ
- ኣብ ብጣዕሚ ዝተጠቐሱ ክባቢታት ናይ በለስ ሕርሻ /Beles Farm/ ብምትእትታው ዘመናዊ ልምዓት በለስ ብምትግባር ኩቲኔል እንዳተኸላኸልካ በለስ ምልማዕ ከምዝከኣል ምምሃርን ናይ ተሞክሮ መርኣያታት ምፍጣርን
- ዝሓሹ ዓሌታት በለስ እንዳበረፅካን እንዳባዛሕኻን ንዳግመ ተኸላ ድልው ምግባር
- ኣብ ኣዝዩ ብኩቲኔል ዝተጠቐሰ ክባቢታት ዘለዉ እንዳተኸላኸሉ ዝጥቀሙ ገባራት ተሞክሮታት ብምፍላይን ብምግፋሕን ንዳግመ ተኸላ ምቹው ባይታ ምፍጣር
- ዘይሕጋዊ ንግዲ ኩቲኔል ምቁፅፃር